

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการทำสนทนากลุ่มเพื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมในประเด็นที่สำคัญบางประการเพื่อให้การอธิบายปรากฏการณ์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าไปเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และเพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ระดับสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ดำเนินการวิจัยมีประเด็นสำคัญในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยศึกษาได้มุ่งเฉพาะประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่าง ๆ ภายในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยดำเนินการศึกษา ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จาก 3 เทศบาล ซึ่งประกอบด้วย เทศบาลตำบลคลองแงะ เทศบาลตำบลปริก และเทศบาลตำบลสำนักขาม

ตาราง 1 จำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองแงะ เทศบาลตำบลปริกและเทศบาลตำบลสำนักขาม

เทศบาลตำบล	ชาย	หญิง	รวม
คลองแงะ	3,029	3,171	6,200
ปริก	2,068	2,271	4,339
สำนักขาม	3,680	4,671	8,351
รวม	8,777	10,113	18,890

ที่มา: สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ท้องถิ่นอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (2553)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่าง ๆ ภายในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยดำเนินการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง จาก 3 เทศบาล ซึ่งประกอบด้วย เทศบาลตำบลคลองแงะ เทศบาลตำบลปริกและเทศบาลตำบลสำนักขาม กำหนดตัวอย่างโดยการใช้วิธีการของยามาเน่ (Yamane, 1973) ดังนี้

โดย	n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดประชากร
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเป็น .05

สูตรการคำนวณ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{18,890}{1 + 18,890 (.0025)}$$

$$n = \frac{18,890}{49.23}$$

$$n = 383.7 \text{ หรือ } 384 \text{ คน}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณครั้งนี้ จำนวน 384 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ (proportionate stratified random sampling) โดยคำนวณจากสูตร (สุวิมล ติรกานันท์, 2544: 189)

$$n_i = \frac{n}{N} * N_i$$

โดยที่

n_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ในแต่ละชั้นภูมิ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 384 คน

N_i = จำนวนประชากรทั้งหมด

N = จำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ

จากนั้นจะทำการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นโดยใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) สำหรับแบบสอบถามได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่าง ๆ ภายในอำเภอสะเตาะ ที่สุ่มได้ในแต่ละชั้นภูมิที่จะนำมาศึกษาในครั้งนี้

เทศบาลตำบล	จำนวนประชากร N_i	$\frac{n}{N} * N_i$	กลุ่มตัวอย่าง n_i
คลองแงะ	6,200	0.0203 (6,200)	126
ปริก	4,339	0.0203 (4,339)	88
สำนักขาม	8,351	0.0203 (8,351)	170
รวม	18,890	0.0203 (18,890)	384

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อหาภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา เพื่อให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายจากตัวแทนหรือผู้นำชุมชนของเทศบาลต่าง ๆ ที่มีความเห็นต่อการเลือกสมาชิกสภาเทศบาล ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ตัวแทนได้ตัดสินใจเลือกบุคคลดังกล่าวเพื่อไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนในงานหรือภารกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านต่าง ๆ ของผู้สมัคร เช่น ความสนิทสนมกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ความดีงาม การศึกษาของผู้สมัคร หรือการเข้าสังคมอย่างสม่ำเสมอ การช่วยเหลือผู้อื่นได้ทุกเมื่อ หรือที่ตัดสินใจเลือกอาจเป็นเพราะผู้สมัครอยู่ทีมเดียวกับนายกเทศมนตรี ซึ่งจะต้องเลือกเพื่อให้นายกเทศมนตรีสามารถทำงานได้ และหลังจากเสร็จสิ้นการเลือกตั้งในกลุ่มหรือในชุมชนประชาชนในชุมชนมีความแตกแยกที่มีสาเหตุมาจากการเลือกตั้งหรือไม่ หากมีผู้นำชุมชนจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ลดปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน แล้วตัวแทนมีการเฝ้าดูพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกสภาเทศบาลหรือไม่ว่าได้กระทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์แบบหรือไม่ หรือมีการสังเกตสมาชิกสภาเทศบาลที่ผ่านการเลือกตั้งว่าได้ทำคุณงามความดีและทำประโยชน์ต่อสังคมหรือไม่ เพื่อ

เป็นแนวทางในการพิจารณาในการเลือกตั้งในครั้งต่อไป ซึ่งวิธีการทำสนทนากลุ่ม ในครั้งนี้จะแนวทางที่จะเป็นตัวช่วยอีกประการที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและสามารถหาความต้องการของประชาชนและจะทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

โดยการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 เทศบาลแบบเจาะจงรวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนเทศบาลตำบลปริกจำนวน 7 ท่าน จากชุมชนตลาดปริก ชุมชนสวนหม่อม ชุมชนตลาดใต้-บ้านกลาง ชุมชนร้านใน ชุมชนปริกใต้ ชุมชนปริกตก และชุมชนทุ่งออก

กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชนเทศบาลคลองแงะจำนวน 11 ท่าน จากชุมชนหน้าสถานีรถไฟ, ชุมชนวัดแม่ชี, ชุมชนบ้านคลองผ่าน, ชุมชนหัวเลี้ยวชุมชนแป๊ะกง – ทุ่งยาว, ชุมชนหลังอนามัย, ชุมชนตลาดใต้, ชุมชนป่าพร้าว, ชุมชนตลาดคลองแงะ, ชุมชนหลังตลาดคลองแงะและ ชุมชนโรงฆ่าสัตว์

กลุ่มที่ 3 ผู้นำชุมชนจากเทศบาลตำบลสำนักขามจำนวน 17 ท่าน จาก ชุมชนมิตรภาพสัมพันธ์ ชุมชนบ้านออกสัมพันธ์ ชุมชนบ้านสำนักขามมิตรภาพสัมพันธ์ ชุมชนบ้านไร่ออกรุ่งตะวัน ชุมชนคลองลาปังร่วมใจ ชุมชนศรีวิจิตรพัฒนา ชุมชนถนนใหม่ร่วมใจพัฒนา ชุมชนบ้านหน้าอ้ว ชุมชนควนขุนพัฒนา ชุมชนทับโกบร่วมใจพัฒนา ชุมชนพรเดียวสันติ ชุมชนบ้านพรเดียวร่วมใจ ชุมชนไร่ตกลแสนสุข ชุมชนบ้านไทย – จังโหลน 1 ชุมชนบ้านไทย – จังโหลน 2 และชุมชนบ้านไทย – จังโหลน 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบ ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย (1) เพศ (2) สถานภาพการสมรส (3) ศาสนา (4) อายุ (5) อาชีพ (6) ระดับการศึกษา (7) รายได้ (8) ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น โดยลักษณะคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบคำตอบเดียว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบ ภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย (1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (2) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในท้องถิ่น (3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (4) ด้านการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาท้องถิ่น (5) ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และ (6) ด้านการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ความต้องการต่อภาวะผู้นำท้องถิ่นในระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง ความต้องการต่อภาวะผู้นำท้องถิ่นในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความต้องการต่อภาวะผู้นำท้องถิ่นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความต้องการต่อภาวะผู้นำท้องถิ่นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความต้องการต่อภาวะผู้นำท้องถิ่นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

2. คำถามในการสนทนากลุ่ม มีประเด็นคำถามดังนี้

- 2.1 ผู้นำในท้องถิ่นเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งควรมีคุณสมบัติเฉพาะด้าน ภาวะความเป็นผู้นำอย่างไร
- 2.2 หลังการเลือกตั้ง ท่านมีการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นผู้นำในท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร
- 2.3 นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้นำควรนำมาใช้เพื่อดูแลประชาชนในพื้นที่ ควรเป็นนโยบายด้านใดบ้าง (เช่น ทางด้านสาธารณสุข ปลอดภัย ด้านอุปโภค)
- 2.4 ความขัดแย้งระหว่างผู้นำกับประชาชนภายในท้องถิ่นเกิดขึ้นหรือไม่ หากเกิดขึ้นท่านมีวิธีการแก้ไขในลักษณะใด
- 2.5 ปัจจัยภายนอก เช่น ความสนิทสนม ความดีของบรรพบุรุษ ระดับการศึกษา การช่วยเหลือสังคม ท่านได้นำมาใช้พิจารณาเพื่อเลือกผู้นำหรือไม่ หากได้นำมาใช้ ท่านให้ความสำคัญในด้านใด
- 2.6 สมาชิกสภาเทศบาลในปัจจุบัน ท่านคิดว่ามีลักษณะภาวะผู้นำเป็นอย่างไร และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
- 3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขตอำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา รวมถึงศึกษาหลักการ รูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารให้เหมาะสมกับเนื้อหาและประเด็นที่จะศึกษา
  - 3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างกรอบแนวคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
  - 3.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ
  - 3.4 นำเครื่องมือที่ผ่านการกลั่นกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไข
  - 3.5 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเที่ยงตรงของเนื้อหา
  - 3.6 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3.7 นำเครื่องมือไปทดสอบกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุดแล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ที่จัดด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่าความเชื่อมั่นต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.75 (Alpha coefficient) ของ Cronbach (กัลยา วานิชปัญญา, 2549: 34)

3.8 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลต่าง ๆ ภายในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยจะแนะนำตัวและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล แล้วจึงให้ตอบแบบสอบถาม และทำการเก็บแบบสอบถามคืนในวันเดียวกัน

4.2 การเก็บข้อมูลโดยการทำสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ทำการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะแนะนำตัวและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการจดบันทึกเนื้อหาในการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data analysis) ข้อมูลจากแบบ สอบถาม ที่เก็บรวบรวมได้นั้น ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วจึงนำไปเข้ารหัสข้อมูล (code) ตามที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 เทศบาล

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของภาวะผู้นำท้องถิ่นของสมาชิกสภาเทศบาลในเขต อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วจะใช้คะแนนเฉลี่ยของข้อคำถามทุกข้อมากำหนดระดับความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนเฉลี่ยสูงสุด} - \text{คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแบ่งระดับความคิดเห็นตามช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ภาวะผู้นำท้องถิ่น	คะแนนเฉลี่ย
มาก	3.67 – 5.00
ปานกลาง	2.34 – 3.66
น้อย	1.00 – 2.33

5.1.3 ทดสอบที (t – test) เพื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณีในตัวแปรที่ต้องการศึกษาจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม

5.1.4 ทดสอบเอฟ (F – test) ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) เพื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง ในกรณีในตัวแปรที่ต้องการศึกษาจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป

5.1.5 ทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยภายหลังการทดสอบความแปรปรวน เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

5.1.6 โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (quantitative data analysis) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นที่สำคัญ เพื่อที่จะนำมาอธิบายปรากฏการณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

